

ענג שבת

בס"ד

פרשת וישב - חנוכה - מקץ

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

לעילוי נשמת מרת רבקה יעקב ע"ה בת ר' יעקב ושמחה ז"ל, נפטרה ב-כ"ז בתמוז תש"ף (11.12.2020) כ"ה בכסלו ה'תשפ"א

ערב שבת קודש
עלון
דו שבועי

חפשו אותנו בפייסבוק "ענג שבת"

עלון מס' 5 (1274)
(שנה שלוש וחמש)

מועדי השבת וישב

עו"ש מוצ"ש	יום	ש"ס
17.16	16.00	י-ם
17.17	16.14	ת"א
17.15	16.04	ח'יפה
17.19	16.19	ב"ש
17.17	16.12	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת וישב - יום ו'	מופק ת"א
עלות השחר	4.59 - 4.56
זמן הנחת תפילין	5.47 - 5.43
הנץ החמה (מישור)	6.37 - 6.33
הנץ החמה (הנראה)	6.42 - 6.38
ס"ז ק"ש מנ"א	8.18 - 8.15
ס"ז ק"ש הגר"א	9.05 - 9.02
צאת היום	11.38 - 11.35
מנחה גדולה	12.09 - 12.05
שקיעת החמה	16.39 - 16.37
צאת הכוכבים ב'	17.29 - 17.27

דף יומי: פסחים כא - כז

מועדי השבת מקץ

עו"ש מוצ"ש	יום	ש"ס
17.19	16.03	י-ם
17.20	16.17	ת"א
17.18	16.06	ח'יפה
17.22	16.21	ב"ש
17.20	16.14	אילת

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת מקץ - יום ו'	מופק ת"א
עלות השחר	5.03 - 5.00
זמן הנחת תפילין	5.50 - 5.47
הנץ החמה (מישור)	6.40 - 6.37
הנץ החמה (הנראה)	6.45 - 6.43
ס"ז ק"ש מנ"א	8.22 - 8.19
ס"ז ק"ש הגר"א	9.09 - 9.06
צאת היום	11.42 - 11.38
מנחה גדולה	12.12 - 12.09
שקיעת החמה	16.42 - 16.39
צאת הכוכבים ב'	17.32 - 17.29

דף יומי: פסחים כא - כז

את העלון ניתן למצוא בפייסבוק תחת השם: "ענג שבת"

את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il

וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת www.moresheet.co.il ב"מיידיע יהודי"

יו"ר העמותה והעורך עו"ד שמואל כהן
כתובת: רח' בלוק 3, ת"א
טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ל: smuladv@netvision.net.il

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
שושנה (שינדלה) קלנר ז"ל,
נפטרה ב-ל' בכסלו תשע"ה.
יהי זכרה ברוך!

לצאת מהשגרה
כמה געגועים ממלאים אותנו, שנוכח לראות סוף את בנין בית המקדש. כמה תפילות אנו מתפללים, ללא לאות וללא הפסק, אוי, שיבנה כבר בית המקדש במהרה בימינו. ואז, לכשיבנה בית המקדש, נקריב קרבנות שבכוחם לכפר על עוונות. נקריב עולות ושלמים, ובכלל, בית המקדש כוחו יפה לגרום לנו להגיע להבנה מושלמת של כל השגות התורה - "ותן חלקינו בתורתך".

אז נשאלת השאלה הכל כך מתבקשת, מה קרה להם שם ליהודים, בימי החשמונאים, הרי היה להם את בית המקדש, היה להם בדיוק את מה שאנחנו כל כך שואפים וחולמים שיהיה. אז מה גרם להתדרדרות התרבותית ולהתיוונות של היהודים?

השגיחה נמצאת בדברי הב"ח בהלכות חנוכה. תשובה בת שתי מילים. למה זה קרה? בגלל **"שנתרשלו בעבודה"**.

מסביר לנו הב"ח, כי האויב המסוכן ביותר לאומה בכלל ולכל אדם בפרט, הוא ההרגל, השיגרה. ההרגל והשיגרה הם שגרמו להם להתרשל בעבודת בית המקדש, וכשמתרשלים בעבודת המקדש, מקררים ומצננים את ההתרגשות ואת החוויה שבעבודת בית המקדש, ואז אין לו למקדש את הכוח ואת ההשפעה המתבקשת.

קריאתו של מתתיהו "מי לה' אלי", היתה בעצם, קריאה של התעוררות, להעיר את הנרדמים בשמירה, להוציאם מתרדמת ההרגל והשיגרה, לפקוד עיניים, זה כל מה שנדרש באותה תקופה. הבה ונשים לב מה משמעותה של השיגרה וכיצד נאבקים בה.

הנה מתאר לנו הנביא יחזקאל את מהלך הכניסה לבית המקדש במועדים. "ובבא עם הארץ לפני ה' במועדים, הבא דרך שער צפון, להשתחוות של שער נגב. ויצא דרך שער נגב, ויצא דרך שער צפונה, לא ישוב דרך השער אשר בא בו".

מדוע? למה דרושה הקפדה שמי שנכנס מצד אחד, משער אחד, יצא דווקא מהשער השני? מה זה חשוב מאיזה צד נכנסים ומאיזה שער יוצאים?
ההסבר הוא, כדי לשכור את חוויית ההתרגשות וההתעלות של השהייה בבית המקדש. הכניסה הראשונה לבית המקדש, גורמת להצפת רגשות של חוויה רוחנית אדירה, ובכדי שהחוויה לא תיהפך לשגרה, יוצאים מהשער האחר, בו עדיין לא היינו. וזאת, כדי שלא נצא משם מתוך טשטוש הרגשות. בכדי לשנות את ההרגל. ועל ידי כך לחדש את התרגשות לבוניהם, לשמר את ההתעלות, לחוש את הקדושה ולא לאבדה.

זה אפשרי רק על ידי זה שיצאו בשער אחר, שער חדש שישפיע ויעשה עליהם שוב את הרושם של קדושת המקדש.

כך ראינו אצל יוסף, שהקפיד ונזהר כל תקופת היותו במצרים, להעמיד מול עיניו את דמות דיוקנו של אביו יעקב. וזאת, כדי שלא תשתלט עליו שגרת החיים הטמאים במצרים.

ללא הפסק וללא לאות נלחם יוסף בשגרה, שלא תפיל אותו לתהומות הנשייה.

הוא נלחם וניצח.

ועליו נאמר: "ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו".
הוא הגבר ששגרת חייו היא, בטחון בה' ללא הפסקה.

ימי החנוכה השנה, מוצאים אותנו בעיצומה של המגפה הנוראה המשתוללת בתוכנו ובעולם כולו. את מגפת הקורונה הנחית הקב"ה על העולם, שאימץ לו אורחות חיים של שגרה והרגלים שגרמו לבלימת החשיבה והובילו להתדרדרות חברתית, תרבותית, וערכית.

רואים אנו במו עינינו את עוצמתו, את כוחו ואת ידו החזקה של הבורא יתברך, ואת תכניתו להשליט סדר בעולמו בכלל ובתוכנו בפרט.

הקורונה נועדה לגרום לנו להזדעזע. היא אות האזהרה, היא ההכרזה והזעקה, שמשמיעה את קולה ואומרת: "מי לה' אלי?". צאו מהשגרה, הלחמו והיאבדו בהרגלים!
שובו אלי, אומר לנו הקב"ה. חדשו נא את חוויית הקדושה והדליקו השנה את נרות החנוכה מתוך התעוררות של התרגשות נעלה, כדי שנוכח לרחמים מרובים, שיעשה לנו נסים ותשואות בכימים ההם, בזמן הזה ממש.

חג אורים שמח!

לעילוי נשמת ראש משפחתנו
הר"ר **אלחנן בן הגה"צ רבי יצחק דוד שינקר ז"ל**,
נלב"ע נר ראשון של חנוכה, כ"ה בכסלו תשע"ח. תנצב"ה

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
דוד חי ישראל ז"ל,
נפטר ב-ד' בטבת תשע"ט.
יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
ר' יעקב קופל בן אלעזר רנד ז"ל,
נפטר ב-כ"ה בכסלו תש"ס.
יהי זכרו ברוך!

קידום העסק

NETWORK LIKE VIRAL CHAT TWEET VIDEO PODCAST SHARE INTERNET FOLLOW

חבילת פרסום ושיווק משולבת

בניית אתר אינטרנט, בניית דף פייסבוק עסקי, קידום אורגני וממומן בגוגל, קידום ממומן בפייסבוק, פרסום ומודעות בעלון

* ניתן להוסיף חלק מהחבילה

התקשרו לקבלת הצעה משתלמת
שלומי: 054-6695400
054-4567571

הגואל שפיצברג
פתרונות מיתוג, שיווק ופרסום

ענג שבת

קול השומע

יצחק לרנר הפקות

תקליטן וצלם מגננים לכל סוגי הארועים במחיר שאסור לפרסום!

בריתות-זבד הבת | בר-בת מצווה | אירוסין | חינה
חתונות | שבע-ברכות | מסיבות סיום | הפעות-הצגות
הרקדות | הכנסת ספר-תורה

הפעלת זיקוקין-דינור ופירוטכניקה

מוסיקה, הגברה, תאורה

ארגון והפקת אירועים

יצחק-053-7546677 | מומד-053-6346677
טלפקס שבי שומרון-09-8620656 | www.kolhashomea.co.il
yizhak_smadar@gmail.com

אימונים אישיים

כושר גופני, TRX, אגרוף, קרב מגע והגנה עצמית

האימונים מתבצעים בקירבת בית הלקוח בכל גוש דן

בהנהלת **שלומי חגואל**
חגורה שחורה - דאן 3
לחימה משולבת (MMA)

לשאלות ותאום אימון:
054-6695400

חבילת אימונים 4
יחיד אימון 150 ₪
400 ₪

מבצעים את כל סוגי האיטום

מערכות איטום חדשניות לגגות עד 8 שנות אחריות כולל גגות מרוצפים. איטום קירות חיצוניים, טיח, תפרים, סדקים והתזת סילרים ע"י סנפלינג. צביעת קירות חיצוניים בסנפלינג. התקנת מרזבים, עבודה מקצועית ויסודית

052-4012533 ירון

דיני השבוע ומנהגיו

לעילוי נשמת

יעקב יוסף שמעון ונחמה חיה כהן ז"ל

שבת חנוכה פרשת וישב

מוציאים 2 ספרי תורה, בראשון 7 קרואים בפרשת השבוע. בספר תורה השני קוראים למפטיר בפרשת נשא: "ביום השני..."

הפטרה: "רני ושמחי בציון" (זכריה ב, טד).

מברכים החודש: טבת.

ראש חודש טבת ביום הרביעי, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה. **המולד:** אור ליום שלישי, שעה 4 לפנות בקר, 51 דקות ו-2 חלקים.

אין אומרים אב הרחמים ואין מכירים נשמות.

במנחה אין אומרים "צדקתך".

מוצאי ק: אין מאחרים להתפלל ערבית, כדי להדליק נרות חנוכה בזמן. מתפללים 23 דקות אחרי השקיעה.

בתפילת שמונה עשרה אומרים "אתה חוננתנו" ו"על הניסים".

אומרים "יהי נועם". "יתן לך" אומרים בבית אחר הדלקת נר חנוכה. מדליקים נרות חנוכה 35 דקות אחרי השקיעה.

חנוכה

זמן הדלקת נרות חנוכה: יש נוהגים בשקיעת החמה, ויש נוהגים בצאת הכוכבים. ובדיעבד, כגון שלא יהיה לו פנאי להדליק בלילה – יכול להקדים ולהדליק מפלג המנחה, אך בחנאי ישתן מספיק שמן שידלקו הנרות לכל הפחות עד חצי שעה לאחר צאת הכוכבים. אם לא הדליק בזמן, בדיעבד יכול להדליק אפילו כל הלילה, ואם בני ביתו ערים – יכול להדליק בברכה. אך אם הם כבר ישנים, וכבר עבר זמן ההדלקה, ידליק בלא ברכה.

התפילה בחנוכה והקריאה בתורה: (ראו בעלון הקודם פרשת ויצא – וישלח). שמונה ימים אלה אומרים "על הנסים" בתפילה ובברכת המזון. אומרים "הלל" שלם, ומברכים על ההלל כל ישראל, גם מי שאינו מברך על אמירת הלל בראש חודש. לאחר ההלל אומרים חצי קדיש (שולחן ערוך תרפג, א ומשנה ברורה).

הדלקת נר בבית הכנסת בערב: קודם עלינו של מנחה (יש נוהגים אחרי תפילת מנחה) מדליק החזן נר חנוכה. המנורה בדרום בית הכנסת והנרות ממערב למזרח. מדליק נר המערבי שהוא בימינו. וכך בכל שמונת ימי החג. המדליק את הנרות וכלל הציבור לא יוצאים ידי חובת נר חנוכה בברכה בבית הכנסת.

הדלקת נר כל אחד בנפרד: יקבץ כל בני ביתו לעמוד בעת ההדלקה לפרסומי ניסא. עדיף להדליק בשמן זית. תולין המנורה בשמאל ביאתו מבחוץ בטפח הסמוך לפתח, והמזוזה מימינו. מדליק נר הימני הסמוך לפתח. אם אי אפשר בפתח מדליק בחלון בצד ימין. **אשה מדלקת נר חנוכה** שהיא חייבת בה, שהנס היה גם לנשים. כלומר אפילו בעד בני ביתה ואפילו איש יכול לעשות אותה שליח להוציאו. אשה נשואה היא כגופו של בעלה ואינה מדליקה. למנהג הספרדים רק בעל הבית מדליק (שולחן ערוך ומשנה ברורה תרעא, תרעה). מנהג יפה שהאיש מכין את נרות השבת והאשה מדליקה ובחנוכה האשה מכינה את נרות (שמן) חנוכה והאיש מדליק.

ההדלקה עושה מצוה ולכן צריך לתת שמן כדי שעור קודם ההדלקה. כיוון שהדליק תכף קיים את המצוה ולכן אם כתבה אינו צריך להדליקה. אם כתבה כי הדליק במקום שהרוח מצויה זה כאילו לא נתן בה שמן כשיעור לכן צריך להדליקה אבל בלי ברכה. (שולחן ערוך ומשנה ברורה תשעג, ב).

ימי חנוכה מותרים בעשיית מלאכה. נשים נוהגות שלא לעשות מלאכה בזמן שהנרות דולקים, כדי שלא להסיח דעת מהנס. והטעם הוא כיון שנעשה הנס על ידך. יש גם גברים מחמירים בזה ולא עושים מלאכה כשהנר דולק. (שולחן ערוך, משנה ברורה וכף החיים סימן תרע).

הדלקת נרות בערב שבת חנוכה:

בערב שבת חנוכה רצוי להקדים להתפלל תפילת מנחה, כדי להקדים אותה להדלקת הנרות, שכן הקרבת קרבן התמיד של המנחה נאמרה להדלקת נרות המנורה במקדש. אם אין מניין, ידליק הנרות אחר כך יתפלל עם הציבור. (שר"ע תרעט, א, מ"ב ב; כה"ח תרעא, עט.) חכמים תקנו להדליק נרות חנוכה לאחר שקיעת החמה, לפני השקיעה יש אור רב, ואור הנרות אינו ניכר. בערב שבת לא ניתן להדליק נרות אחר השקיעה, מפני שבשקיעה השבת נכנסת. לכן, בשבת חנוכה צריך להדליק נרות חנוכה לפני הדלקת נרות שבת. בירושלים, שבבל שבתות השנה נוהגים להדליק נרות כארבעים דקות לפני השקיעה, בשבת חנוכה רבים נוהגים לדחות את

הדלקת נרות שבת כמו בשעה של יתר הערים, לעשרים דקות לפני השקיעה, כדי לקרב את זמן הדלקת נרות חנוכה לשקיעה. יש שלא מושנים ומדליקים לפני כן נרות חנוכה (אג"מ או"ח ד, טב). למעשה: הדלקת נר חנוכה ביום שיש ערב שבת פרשת ו-25 דק' קודם שקיעת החמה, כ-5 דקות לפני מועד נכיסת השבת.

זהירות: אף שמדליקים נרות חנוכה לפני השקיעה, מכל מקום עיקר פרסום הנס עישה בלילה, לכן בערב שבת ישים שמן במידה מספקת או נרות גדולים שידלקו חצי שעה בלילה. לכן לא יוצאים ידי חובת הדלקה בנרות הצבעוניים הנפוצים; זמן הדלקתם קצר ביותר – מתאימים לחצי שעה של ימי החול – כך יוצא שהמברך בערב שבת על נרות אלו, יתכן שברכותיו הן ברכות לבטלה.

נהוג שאחרי הדלקת הנרות בערב שבת לא שרים 'מעוז צור', בגלל דוחק הזמן. במקום זאת שרים 'מעוז צור' בזמירות ליל שבת, ומיד אחרי הדלקת נר חנוכה מדליקים נרות שבת.

אין להקדים יותר מדי וכמל מקום, למקדמים, מפלג המנחה, יכול להדליק, אבל ישים שמן שיספיק עד חצי שעה אחרי השקיעה.

הדלקת נרות במוצאי שבת חנוכה:

מתפללים ערבית, וא"כ מדליקים נרות חנוכה. המנהג הנפוץ להקדים את ההבדלה להדלקת הנרות, מפני שההבדלה מסיימת את השבת ונרות החנוכה כבר שייכות ליום הבא (ט"ו תרפא, א, ערה"ש ב, בא"ח וישב כא). יש נוהגים להדליק תחילה נר חנוכה, כדי להסמיך עד כמה שאפשר את הדלקת הנר לצאת הכוכבים, או אלה המקפידים ליציאת השבת לפי רבינו תם, יאמרו קודם: "המבדיל בין קודש לחול" (שר"ע רמ"א תרפא, א). לפי באור ההלכה (שם) לשני המנהגים מקום, וכל אחד רשאי לבחור את מנהגו.

על הניסים:

כיון ש'על הניסים' זו הודאה ולא בקשה, מזכירים זאת בברכת 'מודים' בשמונה עשרה ובברכת 'נודה לך' שבברכת המזון. בתפילת העמידה: יש שכת לומר 'על הניסים' במקומו – אם נזכר לפני שאמר את שם ה' בברכת 'הטוב שמך ולך נאה להודות', חוזר ל'על הניסים' וחוזר ואומר 'ועל כולם' וכו' על הסדר. אך אם נזכר לאחר שאמר את שם ה' אינו חוזר, ולפני 'היו לרצון' שבסוף 'אלקי, צור' אומר: 'הי רצון מלפניך, שתעשה לנו ניסים ונפלאות, כשם שעשית לאבותינו בימים הזמן הזה, בימי מותיתיהו' וכו'. (שולחן ערוך תרפג, א ובמשנה ברורה). אם סיים כבר את תפילת העמידה, אינו חוזר עוד. טעה ואמר על הניסים אחרי "יצה" (ולא אחרי מודים), וכבר סיים תפילתו – לא חוזר. (שער הגניז תרפג, ב) אם נזכר בעודו בברכת הודאה, יאמרנו שוב במקומו הנכון (שר"ת נשמת חיים טז).

מנחה קצרה (היינו שש"ץ מתחיל שמונה עשרה בקול רם עד האל הקדוש, והציבור עומדים לתפילת לחש) – הואיל ואין בזה חזרת הש"ץ, בחנוכה ובפורים יש להימנע מכך מהטעם שאמירת על הניסים ע"י הש"ץ – היא פרסום הנס בתפילה. ראה תוספות גמרא שבת כד ע"א, דיבור המחיל: "מהו", ובכף החיים תרעא.

שמוח / סעודה / ברכת המזון

ימי חנוכה לא נקבעו למשתה ושמוחה אלא להלל ולהודות, כיון שלא היתה גזירה על הגוף, להשמיד להרוג ולאבד כמו בפורים, אלא רק שמיר את דהנו, לא להרוג ולא להשבית את שמחת הגוף. לכן הסעודות שעושים על סעודות רשות. יש אומרים שיש קצת מצוה ברבי הסעודות, משום שבכ"ה בכסלו נשלמה מלאכת הקמת המשכן, אלא שהקב"ה המתין בהקמה עד ניסן שנולד בו יצחק אבינו, ואמר הקב"ה: עלי לשלם לכסלו, ושלם לו חנוכת בית חשמונאי, והיתה חנוכת המזבח. לכן נוהגים גם לומר זמירות ותשבחות בסעודות אלה.

גם בברכת המזון אומרים 'על הניסים' בברכת 'נודה לך' לפני 'ועל הכל'. בברכה מעין שלש (על המחיה/הגפן/העץ) אין מזכירים על הניסים כלל. כיון שאפילו אמירת 'על הניסים' בברכת המזון היא מנהג בלבד, ובברכה מעין שלש לא נהוג כן (שר"ע וא"י ומש"ב רח).

זאת חנוכה: ליום האחרון של חנוכה קוראים 'זאת חנוכה' על שם הסיום של פרשת הנשיאים בסוף פרשת נשא, שקוראים ביום זה – 'זאת חנוכת המזבח ביום המשח אתו'.

שבת פרשת מקץ

ההפטרה: "ויקץ שלמה" (מלכים א' ג, טו).

קידוש לבנה: ממוציא שבת קודש ה' טבת עד ליל רביעי ט"ו בטבת. **עשרה בטבת – יום יום ישיב צנבוה.** סליחות ואבינו מלכנו. "עננו" הש"ץ בשחרית, ש"ץ וציבור במנחה. קריאה בתורה "ויחל".

זוית הלכתית בפרשת השבוע

היתה יהודה לקדשו

הפרשיות הקרובות מציבות בפנינו שתי דמויות של מלאכי עליון, השונים זה מזה, אך משלימים זה את זה – יהודה ויוסף. שני אחים אשר מבטאים שני כוחות באומה – כח החיים והיצירה וכח ההנהגה והיראה.

יוסף מבטא את יסוד החיים. מרגע פגישתנו עימו הוא אינו פוסק מלעשות, לחולל, להפוך את המציאות. יוסף מוסיף כח למציאות הקיימת, ומגלה בה יסודות חיים עמוקים יותר על ידי המהפכות שהוא מחולל. תלומותיו על אחיו, התנהלותו בבית הסוהר, עמידתו מול פרעה, העצמת מצרים, התנכרותו לאחים – כל אלה מראים את כוחו של יוסף המהפכן האלוקי, בעל עוצמת חיים 'כבוד שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עפים יגח'. יוסף מלא בחיי דווה, ומתוך כך מתגלגל למעצמות העולם הקדום.

לעומתו, יהודה מבטא את יסוד המלכות. מרגע פגישתנו עימו הוא אינו פוסק מלהוביל, להכריע, לנווט את המציאות בזהירות. יהודה אינו מהפכן כיוסף, אלא מופיע כמנהיג שקול ואחראי הנאמן לבית אביו. המאפיינים הממלכתיים של יהודה ניכרים מאד – האחריות על יוסף הבוכה בבוה, ניהול המשבר המשפחתי לאחר מות ער ואונן, לקיחת אחריות על הריגה של תמר, עמידתו בפני יעקב לרדת שוב מצרימה לשבור אוכל, עמידתו בפני יוסף בפרשת ויגש, שליחתו בידי אביו להורות לפניו לקראת הירידה לגלות מצרים. יהודה נאמן לבית אביו ומתוך כך גם מולך עליו באחריות וידיאת שמים.

כוחות אלה – כח מהפכת החיים וכח ניהול החיים, ניצבים בשרוש חיינו הלאומיים במדינת ישראל דהיום.

השפת אמת בשיחותיו לחנוכה מקשה, מדוע חנוכה קרוי 'ימי הלל והודאה', לכאורה, הלל והודאה הם דברים זהים? על כך הוא עונה שיש ביוסף 'הלל' ויש בחינת 'הודאה'. הלל – הוא כח החיים המפכים, בבחינת חיות. הודאה – הוא כח ההתבטלות כלפי שמיא, וההנהגה מתוך כך, וזהו בחינת יהודה.

בחנוכה אנו שמחים ומהללים, אך אנו גם זוכרים שהלל אינו הוללות אלא מגיע מכניעה והודאה לשמיא. השמחה מנוהלת מתוך יראה. הלל מתוך הודאה.

יעקב בברכו את בניו, מברך את יהודה – "ישת חווי לך בני אביך", וזה כולל את יוסף הזקוק להנהגת מלכות יהודה, ולריאת השמים שבה.

עליו לשים לב, המהפכנים הגדולים עלולים להחריב את העולם אם לא ישתחוו ליהודה ולא יגיעו מתוך כניעה כלפי ד'.

כוחות החיים חייבים הנהגה ומגמה של קדושה. סערת החיים צריכה כיוון ושליטה, היא צריכה תפילה וסיעתא דשמיא. ומאידך, יהודה ללא יוסף אינו יכול למשול. המלכות צריכה את כוחות החיים שיפכו בה ויעוררו את יסודותיה.

על כן המלכות היא המובילה את המציאות, והיא צריכה להיות המנהלת של כוחות החיים הנובעים מיוסף. רק כאשר "הַיְתִיהַ יְהוּדָה לְקִדְשׁ", אזי "שֶׁרָאֵל מַמְשֻׁלוֹת יו".

לוסף היה מלאך ד', כל כוחו ותעצמותו חייו נבעו מיראת השם טהורה ולא מרוחות זרות וחיי הוללות. יוסף הצדיק רואה בכל תהפוכות החיים את היסוד האלוקי, בבורחו מאשת פוטיפר, ובהטעמתו לפרעה – "בְּלַעֲדֵי אֲלֵקִים יַעֲנֶה אֶת שְׁלוֹם פְּרַעֲה". יוסף אינו מורד במלכות שמים בְּשׁוֹם שַׁלַּח. הַמְהַפְכֹת שְׁלוֹ חַשׁוּבוֹת, הן אינן מבקשות להכונן מגבולות הגזירה של התורה והיראה, של הנהגת בית יעקב, אשר יתברר בעתיד בבית יהודה. יוסף נאמן בסתר ליבו ליעקב וליהודה, גם בשוהו במעמקי טומאת מצרים.

ובימינו נקדם – למדנו מהרמב"ן ומהגר"א על סוד תרין משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד. ואכן במדינתנו, אנו נפגשים עם כוחות שונים וחשובים. כח יוסף, המעורר והמחיה את העם, המבקש להביא לידי ביטוי את כל כוחות החיים שבנו. הן בקדש, הן בחול, ובעיקר בנוער היקר שלנו ובסערות המתחוללות בו ועל ידו. וכח דוד מלכנו, אשר מבקש להדגיש כל העת את הכפיפות לדבר ד', ולמלכותו, אשר רק היא מובילה את הכוחות כולם.

המחשבה שנוכל לחיות בא"י כאוסף יהודים בעלי כוחות חיים אך ללא ריכוזיות של מלכות ד' – הינה טעות נוראה. ומאידך, המחשבה שתיתכן מלכות ללא כוחות החיים הרעננים של א"י, גם היא טעות איומה.

אנו נקראים לחיות חיי קודש ממלכתיים, כעם, חי ופועל, שואף ויוצר. הדבר אמנם דורש הרבה יותר עומק וזמן מאשר האפשרות של אנרכיה רוחנית, אך זו, ורק זו, עבודת ד' האמתית – ממלכת כהנים וגוי קדוש.

הרב ברוך אפרתי

יו"ר איגוד הרבנים הציוניים 'דרך אמונה', רב קהילה באפרת

תורת המשא ומתן

עו"ד דוד שפירא

מחבר הספר תורת המשא ומתן

במשא ומתן, יש לשכנע "מדרגה אחר מדרגה"

בשני פסוקים בלבד, ראובן הצליח לשכנע את אחיו לא לרצוח את יוסף: "וַיִּשְׁמַע רְאוּבֵן וַיְצַלְהוּ מִיָּד וַיֹּאמֶר לֹא נַפְשׁוֹ נִפְשׁוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רְאוּבֵן אַל תִּשְׁפְּכוּ דָם הַשְּׁלִיכוּ אֹתוֹ אֶל הַבּוֹר הַזֶּה אֲשֶׁר בְּמִדְבַר יַד אֶל תִּשְׁלַחוּ בוֹ לְמַעַן הִצִּיל אֹתוֹ מִיָּד מִלְּהַשִּׁיבוֹ אֶל אָבִיו". מה יש בתוכן של דברי ראובן שהצליח להוריד את האחים מתכנית הרצח?

לפי מחבר "הכתב והקבלה", מהנאום אין ללמוד על הצלחתו של ראובן כי האחים כלל לא התכוונו לרצוח את יוסף: "כוונת האחים היתה להניחו שמה במקום הסכנה ולעזבו אל המקריים אם ינצל או לא כדי לאמת חלומותיו, וכונת ראובן היתה להצילו ולהשיבו אל אביו"

לפי פשט הפסוקים, ראובן שייכנע את האחים לא לרצוח את יוסף. כיצד?

רד"צ הופמן ציין כי הפסוק הראשון בנאום מסתיים בדברי ראובן "ויאמר לא נכנו נפש" ומיד הפסוק השני פותח במילים "ויאמר אליהם", למרות שהוא כבר החל לדבר איתם. רד"צ הופמן הסביר "כדי שיקבלו את דעתו, היה עליו לדבר אליהם, יש שכנע אותם שצרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על לַן באַה אֲלֵינוּ הַצָּרָה הַזֹּאת. וַיַּעַן רְאוּבֵן אֹתָם לְאמֹר הֲלוֹא אֶמְתִּי אֲלֵיכֶם לְאמֹר אֶל תִּחְטְאוּ בַיָּד וְלֹא שְׁמַעְתֶּם וְגַם דָּמוֹ הִנֵּה נִדְרַשׁ". לפי הנצי"ב, "מתחילה בא ראובן בקול רעש גדול ומדבר אל עצמו 'היו לא תהיה לא נכנו נפש', ואחר שהבינו שלא יוכלו להלך נגד רוחו ודעתו של ראובן, הוסיף לדבר אליהם בנחת והסביר להם מדוע בא בחזקה נגדם". כלומר, מדובר בנאום שהתחיל עם אמירה חדה ונמשך "בנחת".

לפי רבינו בחיי ור"י בכור שור, ראובן "שיחק עצמו" כמזדהה עם האחים (כלומר, "אתם צודקים") ותוך כדי כך שכנע אותם לשנות כיוון. לפי רבינו בחיי, "וכן מה שאמר אל תשפכו דם ולא אמר דמו, כלומר גם אנכי ככם שנאתיו ואין אני מקפיד על דמו כלל כי אם עליכם שלא תהיו שופכי דם". לפי ר"י בכור שור, "בתחילה אמר להם ראובן: אל תעשו הלו, הריעה הזאת לחטוא בילד, ולא שמעו אליו... כיון שראה שלא שמעו לו, שיחק עצמו עמהם, ולא אמר: לא תכהו, אלא: לא נכנו. כלומר: גם אני חפץ בדבה, ולא ישימו לב שהוא רוצה להצילו ולא ישמעו לו". כלומר, ראובן נתן לאחים לחשוב שאין ביניהם מחלוקת למרות שברור שהייתה. האם תקין לנהל מו"מ ולתת לצד השני להביץ שכונתך שיונה ממה שנאמר?

הרלב"ג תיאר משא ומתן ארוך שהתנהל, על פני ימים, לאט לאט, "מדרגה אחר מדרגה" עד שבסופו של דבר יוסף נמכר לישמעאלים: "ראוי לאדם כשיראה רצון איש או אישים לעשות פועל מגונה, שיעתיקם מהרצון ההוא מעט מעט. שאם רצה להעתיקם יחד מהרצון ההוא, יהיה זה סיבה אל שלא ישמעו אליו, וישלימו רצונם הרע. ולזה תראה כי כשראה ראובן רצון אחיו להרוג יוסף, וראה שאם יאמר להם שיעזבוהו לא ישמעו לו, לרוב שנאתם אותו – הנה העתיקם מהרצון ההוא מעט, ואמר להם שלא ישפכו דם אך ישליכו אותו בבור וימות מעצמו. והנה חשב שכבר יעתיקם מרצונם בזה האופן מדרגה אחר מדרגה, עד שלא יגיע ליוסף חזיק מהם; או יוליכהו הוא בעצמו אל אביו בזולת ידיעתם. וזה גם כן היה סיבה אל שנעתקו מזה הרצון השני, ושמעו לדבר יהודה כשאמר להם שימכרוהו לישמעאלים". כלומר מו"מ ממושך בקצב רגוע שמאפשר להמשיך את מהלך השכנוע על פני ימים, מדרגה אחר מדרגה.

יש יתרונות וחסרונות לכל אחד משיטות המשא ומתן. אני אישית סבור ששיטת הרלב"ג המנהל שיח על פני זמן היא השיטה המוצלחת ביותר.